

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ОЦІНЮВАННЯ ПРІОРИТЕЗАЦІЇ
НАУКОВИХ РОЗРОБОК ІНСТИТУТІВ
НАН УКРАЇНИ ДЛЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ**

© Видавець Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України, 21.08.2026
 Це – препринт відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.uk>

Автор підтверджує, що даний препринт відповідає всім вимогам Договору приєднання
https://arxiv.nas.gov.ua/public/accession_agreement.html

УДК 338.45:001.895(477)(083.13)

М 54

Автори:

В.М. Геєць, В.В. Венгер, О.М. Кушніренко, О.В. Степанова,
 О.С. Білоусова, Н.М. Назукова, О.С. Биконя, Н.В. Дегтярь, Н.І. Романовська

*Методичні рекомендації підготовлені в рамках виконання НДР:
 «Розробка методичних засад економічного обґрунтування інвестиційних
 науково-технічних проєктів НАН України»
 (державний реєстраційний номер 0125U001859)*

М54 Методичні рекомендації оцінювання пріоритезації наукових розробок інститутів НАН України для комерціалізації / В.М. Геєць, В.В. Венгер, О.М. Кушніренко, О.В. Степанова, О.С. Білоусова, Н.М. Назукова, О.С. Биконя, Н.В. Дегтярь, Н.І. Романовська ; Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України». Київ, 2026. 20 с.

У методичних рекомендаціях визначено порядок відбору, оцінювання та пріоритезації науково-технічних розробок установ НАН України з метою їх комерціалізації. Запропоновано систему критеріїв, що охоплює стратегічну доцільність, технологічну, виробничу, комерційну, інтеграційну та правову готовність розробок, їх фінансово-економічні параметри, конкурентоспроможність і вплив на довкілля та суспільство. Визначено процедуру експертного оцінювання, ранжування та підготовки висновку, а також засади формування інвестиційного профілю і подальшого науково-організаційного супроводу перспективних розробок Офісом комерціалізації.

Методичні рекомендації призначено для керівників і наукових працівників установ НАН України, експертів, представників органів державної влади, бізнесу та інвесторів, а також інших стейкхолдерів, зацікавлених у трансфері технологій і комерціалізації наукових розробок..

УДК 338.45:001.895(477)(083.13)

© В.М. Геєць, В.В. Венгер, О.М. Кушніренко, О.В. Степанова,
 О.С. Білоусова, Н.М. Назукова, О.С. Биконя, Н.В. Дегтярь, Н.І. Романовська, 2026
 © Державна установа «Інститут економіки та прогнозування
 Національної академії наук України», 2026

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

оцінювання пріоритезації наукових розробок інститутів НАН України для комерціалізації

I. Загальні положення

1.1. Методичні рекомендації визначають порядок та основні засади функціонування єдиного механізму відбору, оцінювання пріоритезації науково-технічних розробок (НТР) установ НАН України з метою їх комерціалізації, забезпечення науково-організаційного супроводу та техніко-економічного обґрунтування, а також розміщення НТР на єдиній цифровій платформі (інтерактивній вітрині) НАН України для залучення стейкхолдерів та інвесторів.

1.2. Дія цих Методичних рекомендацій поширюється на науково-технічні розробки установ НАН України, які відповідають стратегічним цілям і завданням державної, регіональної та галузевої політики, визначеним чинними нормативно-правовими актами, та мають потенціал до комерціалізації.

1.3. У цих Методичних рекомендаціях терміни вживаються у такому значенні:

ініціатор оцінки – наукова установа НАН України, яка є розробником і власником (співвласником) майнових прав інтелектуальної власності на НТР та подає заяву на проведення оцінювання її комерційного потенціалу;

критерії оцінювання пріоритезації – система кількісних та якісних показників, що використовуються для ранжування НТР НАН України за рівнем їх стратегічної доцільності, готовності до комерціалізації, економічної обґрунтованості та потенційного впливу на економіку країни та суспільство;

офіс комерціалізації науково-технічних розробок НАН України (далі – Офіс комерціалізації) – науково-аналітичний центр, сформований у складі Національної академії наук України на базі ДУ «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України», уповноважений на: надання методичної допомоги ініціатору з формування інформаційної картки НТР для оцінювання перспектив комерціалізації; здійснення незалежного оцінювання щодо пріоритезації поданих НТР; підготовку техніко-економічного обґрунтування інвестиційних проектів та розробку бізнес-моделей, виведення їх на ринок;

стратегічна доцільність НТР – це узгодженість цілей і результатів комерціалізації НТР із довгостроковими пріоритетами державної політики, економічного розвитку та суспільних потреб, що визначає його системний вплив, довгострокову корисність і значення для зміцнення конкурентоспроможності, технологічного суверенітету та стійкості економіки країни;

рівень технологічної готовності (TRL) – показник зрілості технологій, який відображає змістові характеристики розвитку технології від концептуальної ідеї, лабораторних досліджень і створення дослідних зразків до експериментальної апробації у виробничому середовищі й подальшому впровадженні у серійне промислове виробництво;

рівень виробничої готовності (MRL) – показник готовності виробництва, який визначає здатність промислового підприємства забезпечити серійний випуск продукції із заданими параметрами якості, обсягу та собівартості;

рівень комерційної готовності (CRL) – показник комерційної готовності, що визначає ступінь готовності бізнес-моделі, споживчого попиту та регуляторного середовища до успішного виведення технології на ринок;

рівень інтеграційної готовності (IRL) – показник готовності інтеграції, який визначає ступінь сумісності нової технології з існуючими системами, процесами та інфраструктурою;

рівень готовності прав інтелектуальної власності (IPRL) – показник правової зрілості НТР, що характеризує стан правової охорони об'єктів інтелектуальної власності на етапах від виявлення ноу-хау до оформлення виключних прав, верифікуючи патентну захищеність розробки для усунення юридичних ризиків та підтверджуючі здатність активів до залучення в інвестиційний обіг, ліцензування або передачу прав;

інформаційна картка НТР для оцінювання перспектив комерціалізації – уніфікований документ, що містить систематизовані відомості про НТР, які є основою для експертного оцінювання та прийняття рішення щодо пріоритезації розробки (Додаток 1);

Висновок за результатами оцінювання пріоритезації та перспектив комерціалізації НТР – підсумковий документ Офісу комерціалізації, який містить: експертне рішення щодо пріоритетного статусу НТР; оцінку її комерційної готовності та соціально-економічного впливу; пропозиції про розміщення НТР на єдиній цифровій платформі (інтерактивній вітрині) НАН України для залучення стейкхолдерів та інвесторів; рекомендації щодо стратегічних напрямів комерціалізації;

єдина цифрова платформа перспективних НТР НАН України – це інтегрована інформаційно-аналітична система, призначена для взаємодії між науковими установами, державними замовниками, бізнесом, фінансовими установами та іншими стейкхолдерами, що функціонує як інтерактивна вітрина НТР НАН України та організаційний модуль координації технологічних потреб бізнесу і громад, презентує каталог інвестиційних можливостей.

II. Критерії оцінювання пріоритезації НТР інститутів НАН України для комерціалізації

1. Критерій досягнення стратегічних цілей передбачає проведення аналізу стратегічної відповідності національним чи галузевим пріоритетам, оцінки очікуваних соціально-економічних результатів та суспільної вигоди (ВВП, додана вартість, створення нових робочих місць, додаткові податкові надходження, зниження витрат на імпорт, експорт).

2. Критерій технологічного рівня готовності (TRL) визначається шляхом оцінювання ступеня завершеності НТР, підтвердженої прототипами, випробуваннями та технічною документацією, характеризує готовність НТР до практичного впровадження, організації виробництва, реалізації інвестиційного проєкту, трансферу технологій та виходу на ринок.

3. Критерій виробничої готовності (MRL) визначається на основі оцінки здатності НТР до промислового впровадження, підтверджена наявністю виробничих потужностей, технологічних процесів, протоколів випробувань та сертифікацій, з урахуванням можливостей масштабування виробництва, впровадження систем управління якістю та переходу до повномасштабного серійного виробництва.

4. Критерій комерційної готовності (CRL) визначається на основі оцінки перспектив розвитку ринків (CAGR), можливостей інтеграції у міжнародні ринки; потенційного ринку збуту, потенційного попиту, потенціалу масштабування; цінових та нецінових характеристик; комерційної привабливості НТР.

5. Критерій інтеграційної готовності (IRL) визначається як оцінка можливості НТР бути інтегрованою у виробничі, технологічні та економічні системи, підтверджена сумісністю з чинними стандартами, інфраструктурою та нормативними вимогами, з урахуванням перспектив її масштабування та включення до галузевих і державних програм.

6. Критерій готовності прав інтелектуальної власності (IPRL) НТР визначається шляхом оцінювання рівня готовності результату наукової розробки до правової охорони як об'єкта права інтелектуальної власності, що встановлюється на підставі наявності та якості відповідних документів для підтвердження можливості подальшого впровадження, використання або передачі відповідної НТР.

7. Фінансово-економічний критерій визначається на основі оцінювання інвестиційних, виробничих та фінансових потреб для проєкту комерціалізації НТР; матеріально-технічної забезпеченості, кадрового потенціалу.

8. Критерій впливу на довкілля та суспільство – оцінка потенційного внеску НТР у досягнення екологічних та кліматичних Цілей сталого розвитку ООН; оцінка потенційного впливу на навколишнє середовище; оцінка потенційного впливу

реалізації НТР на зайнятість, якість життя, безпеку територіальної громади, регіону, суспільства.

9. Критерій конкурентоспроможності – наявність конкурентних переваг НТР порівняно з існуючими аналогами; серед українських виробників та на зовнішніх ринках, можливості посилення конкурентних переваг НТР у процесі комерціалізації.

10. Критерій стратегічного потенціалу комерціалізації – визначення стратегій та напрямів практичного впровадження НТР шляхом виходу на ринок через залучення публічних інвестицій та бюджетного фінансування; венчурних коштів та грантів; приватного інвестора, публічно-приватне партнерство; трансфер технологій, ліцензування.

Методика передбачає проведення наступних етапів: первинний відбір НТР; збір аналітичних даних; оцінювання за критеріями (Додаток 2); експертне оцінювання вагомості критеріїв НТР наукових установ НАН України (Додаток 3), оцінювання відповідності та прийняття рішень (Додаток 4).

На основі отриманого результату визначається можливість щодо подальшого фінансування або залучення інвестицій для комерціалізації НТР.

III. Порядок проведення оцінювання перспектив НТР НАН України щодо їх пріоритезації та комерціалізації

3.1. Ініціатор оцінки готує та подає такий перелік документів до Офісу комерціалізації:

- інформаційну картку НТР для оцінки перспектив комерціалізації (Додаток 1);
- витяг з протоколу Вченої ради наукової установи НАН України (ініціатора) з рекомендацією НТР для оцінки комерціалізації;
- копії документів на об'єкти інтелектуальної власності;
- інші документи для опису НТР.

3.2. Офіс комерціалізації проводить перевірку Інформаційної картки та документів, визначених у п. 3.1 цих Методичних рекомендацій, на відповідність формальним вимогам.

3.3. Офіс комерціалізації проводить комплексне експертне оцінювання Інформаційної картки НТР та визначає рівень пріоритетності комерціалізації НТР НАН України відповідно до експертного оцінювання показників та критеріїв (Додаток 3), ранжування, оцінювання відповідності та прийняття рішень (Додаток 4).

3.4. Висновок за результатами оцінювання.

Результатом експертного оцінювання є формування Висновку за результатами оцінювання пріоритезації та перспектив комерціалізації, який є офіційним документом Офісу комерціалізації та містить:

- експертне рішення щодо пріоритетного статусу НТР для її подальшого науково-організаційного супроводу;
- рекомендації щодо стратегічних напрямів комерціалізації НТР;
- інвестиційний профіль, що містить систематизовану інформацію для розміщення НТР на єдиній цифровій платформі (інтерактивній вітрині) НАН України для залучення стейкхолдерів та інвесторів.

3.5. У разі прийняття рішення про економічний супровід науково-технічних розробок НАН України, з високим рівнем пріоритетності та рекомендованих для інвестування, Офіс створює робочу групу для розробки інноваційно-інвестиційного проекту, формування бізнес-моделі та Дорожньої карти реалізації проекту, проведення техніко-економічного обґрунтування проекту й визначення джерел і механізмів фінансового забезпечення комерціалізації НТР НАН України з метою їх промислового масштабування та виведення готового продукту на ринок.

3.6. Після завершення підготовки інвестиційного проекту Офіс забезпечує його науково-організаційний супровід та подання Ініціатором на національні й міжнародні інвестиційні платформи з метою залучення публічних і приватних інвестицій, зокрема цифрову екосистему DREAM, UkraineInvest та інші залежно від секторального напрямку проекту.

IV. Прикінцеві положення

4.1. Контроль за дотриманням вимог цих Методичних рекомендацій здійснює Президія НАН України, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України» та безпосередньо керівники наукових установ, які подають НТР для оцінювання.

4.2. Відповідальність за достовірність відомостей, зазначених в Інформаційній картці НТР та супровідних документах, покладається на керівника наукової установи НАН України (Ініціатора).

4.3. Офіс комерціалізації забезпечує збереження конфіденційності інформації, що становить комерційну таємницю або містить відомості про об'єкти інтелектуальної власності, які готуються до патентування, відповідно до законодавства України.

4.4. Ці Методичні рекомендації набувають чинності з моменту їх затвердження в установленому порядку НАН України.

Додаток 1 до Методичних рекомендацій
Інформаційна картка
науково-технічної розробки
для оцінювання перспектив комерціалізації
(подається Ініціатором – науковою установою НАН України)

1. Загальні відомості про науково-технічну розробку:

Назва розробки: _____

Ініціатор розробки

(наукова установа НАН України): _____

Рішення Вченої ради наукової установи НАН України щодо подання для оцінки комерціалізації: _____

2. Опис науково-технічної розробки:

Короткий опис науково-технічної розробки та її функцій: _____

Технологічна новизна науково-технічної розробки: _____

Наявність прототипу / дослідного зразка: ☐ Так ☐ Ні

3. Критерій досягнення стратегічних цілей

- Стратегічна доцільність НТР для розвитку відповідної галузі, регіону або економіки України

(зазначити, наскільки НТР відповідає пріоритетам державної, галузевої, регіональної, інноваційної, промислової, безпекової або екологічної політики, а також її потенційний внесок у вирішення актуальних соціально-економічних чи технологічних проблем)

- Наукова новизна НТР порівняно з існуючими науковими підходами, технологіями або рішеннями

(зазначити, у чому полягає новизна НТР: новий метод, модель, технологічний процес, матеріал, конструкція, алгоритм, підхід до організації виробництва або інше науково-технічне рішення)

- Практична значущість НТР та її потенційний вплив на підвищення конкурентоспроможності

(зазначити, які практичні результати може забезпечити НТР: імпортозаміщення, експортний потенціал, підвищення продуктивності, енергоефективності, технологічної незалежності, стійкості виробництва або ефективності управлінських рішень)

- Відповідність НТР потребам повоєнного відновлення економіки та зміцнення обороноздатності країни

(зазначити, чи відповідає НТР актуальним потребам обороноздатності, стійкості, повоєнного відновлення країни та промислового суверенітету)

- Можливості посилення стратегічної доцільності та наукової новизни НТР

(зазначити, які подальші дослідження, доопрацювання, міждисциплінарна співпраця, патентування, апробація, пілотне впровадження або залучення стратегічних партнерів можуть підвищити наукову, практичну цінність НТР)

Підтверджувальні дані за наявності:

4. Критерій технологічного рівня готовності (TRL):

- Поточний рівень технологічної готовності TRL (Technology Readiness Level) НТР

(зазначити орієнтовний рівень TRL від 1 до 9, коротко обґрунтувати вибір рівня, описати фактичний стан НТР: ідея, лабораторний зразок, прототип, дослідний зразок, дослідно-промислове або промислове впровадження)

- Наявність результатів випробувань, що підтверджують рівень TRL

(зазначити наявність лабораторних, дослідних, дослідно-промислових або промислових випробувань, їх результати, умови проведення, отримані технічні показники та відповідність очікуваним параметрам)

- Наявність підтверджувальних документів щодо рівня технологічної готовності

(зазначити наявність протоколів випробувань, актів верифікації, актів впровадження, технічних звітів, висновків експертів, сертифікатів, патентів, технічної документації або інших матеріалів, що підтверджують готовність НТР)

- Готовність НТР до переходу на вищий рівень TRL

(зазначити, які етапи вже виконано, які технічні, організаційні, фінансові або виробничі умови необхідні для підвищення рівня технологічної готовності, а також які ризики можуть стримувати подальше просування НТР)

- Можливості підвищення TRL НТР у межах потенційної комерціалізації

(зазначити необхідні подальші випробування, доопрацювання прототипу, масштабування, залучення партнерів, виробничих потужностей, інвесторів або грантового фінансування для переходу до дослідно-промислового чи промислового використання)

5. Критерій виробничої готовності (MRL):

- Поточний рівень виробничої готовності НТР MRL (Manufacturing Readiness Level) від 1 до 9

(зазначити орієнтовний рівень MRL, коротко обґрунтувати його вибір, описати поточний стан готовності виробництва: від ідеї виробничого процесу до дослідного, серійного або промислового виготовлення)

- Наявність технологічної та конструкторської документації для виготовлення або масштабування НТР

(зазначити наявність технічних умов, технологічних карт, маршрутних карт, креслень, специфікацій, інструкцій, регламентів виробництва, а також ступінь їх готовності та потребу в доопрацюванні):

- Наявність виробничих потужностей для виготовлення або масштабування НТР

(зазначити наявність сировинної бази, постачальників комплектуючих; наявність процедур контролю якості, сертифікації, стандартів, випробувань готової продукції та можливості переходу від дослідного зразка до малосерійного або серійного виробництва):

- Наявність результатів апробації технологічного процесу виробництва НТР

(зазначити, чи проводилось лабораторне, дослідне, пілотне або дослідно-промислове виготовлення продукції, які результати отримано, які виробничі ризики виявлено та чи підтверджено стабільність технологічного процесу)

- Наявність системи контролю якості та можливості підвищення MRL НТР

(зазначити необхідні заходи для підвищення виробничої готовності: модернізація обладнання, доопрацювання документації, сертифікація, залучення виробничих партнерів або інвестицій)

Підтверджувальні документи за наявності:

6. Критерій комерційної готовності (CRL):

- Поточний рівень комерційної готовності НТР - CRL (Commercial Readiness Level) від 1 до 9

(зазначити орієнтовний рівень CRL, коротко обґрунтувати його вибір, описати поточний стан готовності розробки до виходу на ринок: наявність комерційної ідеї, цільового ринку, потенційних споживачів, бізнес-моделі, каналів продажу або перших домовленостей із замовниками)

- Наявність підтвердженого ринкового попиту на НТР

(зазначити, чи проводився аналіз ринку, визначено цільові сегменти споживачів, потенційних замовників, конкурентів, місткість ринку, потреби клієнтів та переваги НТР)

- Наявність бізнес-моделі та економічного обґрунтування комерціалізації НТР

(зазначити, чи розроблено модель отримання доходу, попередній розрахунок собівартості, ціни, рентабельності, строків окупності, потреби у фінансуванні, а також можливі сценарії масштабування продажів)

- Наявність потенційних партнерів, замовників або інвесторів для комерціалізації НТР

(зазначити наявність попередніх домовленостей, листів зацікавленості, меморандумів, договорів, результатів переговорів із бізнесом, органами влади, інвесторами, галузевими асоціаціями або міжнародними партнерами)

- Готовність НТР до виходу на ринок та можливості підвищення CRL

(зазначити необхідні подальші кроки для комерціалізації: доопрацювання продукту, захист прав інтелектуальної власності, сертифікація, маркетингова стратегія, пошук інвесторів, запуск пілотних продажів)

Підтверджувальні документи за наявності:

7. Критерій інтеграційної готовності (IRL):

- Поточний рівень інтеграційної готовності НТР - IRL (Integration Readiness Level) від 1 до 9

(вказати орієнтовний рівень IRL, коротко обґрунтувати його вибір, описати поточний стан сумісності НТР з існуючими технологічними системами, виробничими процесами, цифровими платформами, інженерною інфраструктурою або організаційними процедурами)

- Наявність технічної сумісності НТР з існуючими системами та інфраструктурою

(вказати, чи може розробка бути інтегрована у наявні виробничі, інформаційні, логістичні, енергетичні або управлінські системи, які технічні вимоги для цього необхідні та чи існують обмеження щодо сумісності)

- Наявність результатів інтеграційних випробувань або демонстрації взаємодії НТР з іншими системами

(вказати, чи проводились лабораторні, стендові, пілотні або дослідно-промислові випробування інтеграції, які результати отримано, чи підтверджено стабільність роботи НТР у складі більшої системи або технологічного процесу)

- Наявність організаційної та процесної готовності до інтеграції НТР

(вказати, чи визначено порядок впровадження НТР у діючі процеси, потребу в адаптації персоналу, зміні регламентів, модернізації інфраструктури, налаштуванні програмного забезпечення, обладнання або систем управління)

- Можливості підвищення IRL НТР у межах потенційної комерціалізації

(вказати необхідні подальші дії для підвищення інтеграційної готовності: проведення додаткових випробувань сумісності, адаптація технології до вимог замовника, розроблення протоколів інтеграції, пілотне впровадження, залучення технічних партнерів або створення демонстраційного проєкту)

Підтверджувальні документи за наявності:

8. Критерій готовності прав інтелектуальної власності (IPRL) НТР:

- Поточний рівень готовності прав інтелектуальної власності НТР - IPRL (Intellectual Property Readiness Level) від 1 до 9

(вказати орієнтовний рівень IPRL, коротко обґрунтувати його вибір, описати поточний стан правової охорони результатів НТР: наявність ідентифікованих об'єктів інтелектуальної власності, патентних досліджень, заявок, патентів, свідоцтв, ноу-хау, авторських прав або інших форм правового захисту)

- Наявність оформлених або потенційних прав інтелектуальної власності на НТР

(вказати, які саме результати розробки можуть бути об'єктами правової охорони: винахід, корисна модель, промисловий зразок, програмне забезпечення, база даних, технологічний процес, комерційна таємниця, ноу-хау, технічна документація)

- Наявність патентних досліджень, оцінки патентної чистоти та свободи використання НТР

(зазначити, чи проводився патентний пошук, аналіз аналогів, перевірка новизни, оцінка ризиків порушення прав третіх осіб, висновок щодо патентної чистоти та можливості вільного використання технології в Україні або на зовнішніх ринках)

- Наявність документального підтвердження прав на результати НТР та умов їх використання

(зазначити наявність заявок на об'єкти права інтелектуальної власності, патентів, свідоцтв, ліцензійних договорів, договорів про передачу прав, службових завдань, актів створення об'єктів ІВ, договорів між співавторами або установами-співвласниками)

- Можливості підвищення IPRL НТР у межах потенційної комерціалізації

(зазначити необхідні подальші дії для посилення правової охорони: проведення патентних досліджень, подання заявок, оформлення прав власності, укладання ліцензійних договорів, реєстрація авторських прав, захист ноу-хау, визначення моделі передачі або комерційного використання прав ІВ)

Підтверджувальні документи за наявності:

9. Критерій конкурентоспроможності:

- Наявність цінових переваг НТР порівняно з існуючими аналогами на внутрішньому та зовнішніх ринках

(зазначити унікальні характеристики НТР, які відрізняють її від наявних на ринку або в науково-технічній практиці рішень: новизна підходу, технічні переваги, функціональні можливості, якість, точність, продуктивність, надійність, безпечність або зручність використання)

- Наявність технологічних переваг НТР на внутрішньому та зовнішніх ринках

(зазначити, чи забезпечує НТР зниження собівартості, економію ресурсів, підвищення енергоефективності, скорочення виробничого циклу, зменшення експлуатаційних витрат, підвищення продуктивності або збільшення економічного ефекту для потенційного споживача)

- Наявність переваг щодо якості НТР на внутрішньому та зовнішніх ринках

(зазначити основні відмінності НТР від українських та/або зарубіжних аналогів, навести порівняння за технічними, економічними, експлуатаційними, екологічними або ринковими параметрами)

- Наявність екологічних переваг НТР на внутрішньому та зовнішніх ринках

(зазначити, чи забезпечує НТР зменшення негативного впливу на довкілля, скорочення викидів забруднюючих речовин і парникових газів, зниження обсягів утворення відходів, раціональне використання водних, енергетичних та сировинних ресурсів, підвищення рівня екологічної безпеки виробництва, можливість повторного використання матеріалів, перероблення відходів)

або впровадження принципів циркулярної економіки, а також відповідність сучасним екологічним вимогам і стандартам потенційних ринків збуту)

- Наявність підтверджувальних даних щодо конкурентних переваг НТР

(зазначити наявність результатів випробувань, розрахунків економічної ефективності, порівняльних таблиць, експертних висновків, патентних досліджень, відгуків потенційних користувачів, демонстраційних матеріалів або інших доказів переваг НТР)

- Можливості посилення конкурентних переваг НТР у процесі комерціалізації

(зазначити, які доопрацювання, додаткові випробування, патентний захист, сертифікація, адаптація до потреб споживачів, масштабування, маркетингове позиціонування або партнерства можуть підвищити конкурентоспроможність НТР)

- Потенціал масштабування НТР:

☐ Глобальний; ☐ Національний; ☐ Локальний (галузевий)

-
- Підтверджувальні дані за наявності:
-

10. Фінансово-економічний критерій:

- Доступність потенційних джерел фінансування комерціалізації НТР

(зазначити наявні обсяги та джерела, зокрема: бюджетні кошти, гранти, міжнародні програми, кошти приватних інвесторів, громадських організацій, фінансово-кредитних установ)

- Наявність кадрового потенціалу для комерціалізації НТР :

(зазначити наявність наукового, технічного, виробничого, управлінського, маркетингового персоналу)

- Наявність земельних ділянок, приміщень та інфраструктури для потенційної реалізації проєкту

(зазначити їх наявність, готовність та відповідність вимогам НТР, потреби в модернізації)

- Наявність обладнання для комерціалізації НТР

(зазначити їх наявність, готовність та відповідність вимогам НТР, потреби в модернізації)

- Доступність сировини, матеріалів та комплектуючих для практичного впровадження НТР

(зазначити можливості ресурсного забезпечення практичного впровадження НТР)

11. Критерій впливу на довкілля та суспільство:

- Очікуваний вплив на зайнятість населення

(зазначити, чи передбачає впровадження розробки створення нових робочих місць, зокрема високотехнологічних)

- Створення передумов для зниження шкідливого впливу на довкілля та досягнення Цілей сталого розвитку ООН

(зазначити вплив НТР на стан довкілля (повітря, води, ґрунти, біорізноманіття, екосистемні послуги), а також внесок у продовольчу, енергетичну безпеку, здоров'я та добробут населення)

- Відповідність принципам рівності, доступності та інклюзивності

(зазначити, чи впливатиме НТР на ветеранів, людей з особливими потребами, маломобільних груп населення, а також на гендерну рівність)

- Відсутність негативного впливу на культурну спадщину

(за наявності)

12. Критерій стратегічного потенціалу комерціалізації

Вихід на ринок через приватного інвестора (публічно-приватне партнерство) _____

Залучення публічних інвестицій та бюджетного фінансування _____

Залучення венчурних коштів та гранти _____

Трансфер технологій (ліцензування) _____

Вихід на міжнародні ринки: _____

Додаткова інформація для опису переваг науково-технічної розробки (зазначити за наявності):

Дата складання Інформаційної картки: _____

Підпис

керівника наукової установи НАН України: _____

Додаток 2 до Методичних рекомендацій
ШКАЛА КРИТЕРІАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ РОЗРОБКИ НАН УКРАЇНИ

(заповнюється фахівцями Офісу комерціалізації за даними Інформаційної картки)

Критерії оцінювання	Бали* (від 1 до 5)	Опис характеристик розробки (індикатори)
1. Критерій досягнення стратегічних цілей		Стратегічна доцільність НТР для розвитку відповідної галузі, регіону або економіки України
		Наукова новизна НТР порівняно з існуючими науковими підходами, технологіями або рішеннями
		Практична значущість НТР та її потенційний вплив на підвищення конкурентоспроможності
		Відповідність НТР потребам повоєнного відновлення економіки та зміцнення обороноздатності країни
		Можливості посилення стратегічної доцільності та наукової новизни НТР
2. Критерій технологічного рівня готовності (TRL)**		Поточний рівень технологічної готовності НТР
		Наявність результатів випробувань, що підтверджують рівень TRL НТР
		Наявність підтверджувальних документів щодо рівня технологічної готовності НТР
		Готовність НТР до переходу на вищий рівень TRL
		Відповідність НТР світовому технологічному стандарту
3. Критерій виробничої готовності (MRL)**		Поточний рівень виробничої готовності НТР - MRL
		Наявність технологічної та конструкторської документації для виготовлення або масштабування НТР
		Наявність виробничих потужностей для виготовлення або масштабування НТР
		Наявність результатів апробації технологічного процесу виробництва НТР
		Наявність системи контролю якості та можливості підвищення MRL НТР
4. Критерій комерційної готовності (CRL)**		Поточний рівень комерційної готовності НТР - CRL
		Наявність підтвердженого ринкового попиту на НТР
		Наявність бізнес-моделі та економічного обґрунтування комерціалізації НТР
		Наявність потенційних партнерів, замовників або інвесторів для комерціалізації НТР
		Готовність НТР до виходу на ринок та можливості підвищення CRL
5. Критерій інтеграційної готовності (IRL)**		Поточний рівень інтеграційної готовності НТР - IRL
		Наявність технічної сумісності НТР з існуючими системами та інфраструктурою
		Наявність результатів інтеграційних випробувань або демонстрації взаємодії НТР з іншими системами
		Наявність організаційної та процесної готовності до інтеграції НТР
		Можливості підвищення IRL НТР у межах потенційної комерціалізації
6. Критерій готовності прав інтелектуальної власності (IPRL)**		Поточний рівень готовності прав інтелектуальної власності НТР - IPRL
		Наявність оформлених або потенційних прав інтелектуальної власності на НТР

		Наявність патентних досліджень, оцінки патентної чистоти та свободи використання НТР
		Наявність документального підтвердження прав на результати НТР та умов їх використання
		Можливості підвищення IPRL НТР у межах потенційної комерціалізації
7. Фінансово-економічний критерій		Доступність потенційних джерел фінансування (бюджетних, комерційних, грантових тощо).
		Наявність кадрового потенціалу (наукового, технічного, виробничого, управлінського, маркетингового) для комерціалізації розробки.
		Наявність земельних ділянок, приміщень та інфраструктури для потенційної реалізації проєкту.
		Наявність обладнання для комерціалізації НТР
		Доступність сировини, матеріалів та комплектуючих для практичного впровадження НТР
8. Критерій впливу на довкілля та суспільство		Очікуваний вплив на зайнятість населення (створення нових робочих місць).
		Створення передумов для зниження шкідливого впливу на довкілля та досягнення Цілей сталого розвитку ООН.
		Наявність позитивного впливу на якість життя населення, здоров'я, безпеку (у т. ч. енергетичну) та добробут населення.
		Відповідність принципам рівності, доступності та інклюзивності.
		Відсутність негативного впливу на культурну спадщину.
9. Критерій конкурентоспроможності		Наявність конкурентних переваг НТР порівняно з існуючими аналогами
		Наявність технологічних переваг НТР серед українських виробників
		Наявність технологічних переваг НТР на зовнішніх ринках
		Наявність підтверджувальних даних щодо конкурентних переваг НТР
		Можливості посилення конкурентних переваг НТР у процесі комерціалізації
10. Критерій стратегічного потенціалу комерціалізації		Вихід на ринок через приватного інвестора, публічно-приватне партнерство.
		Залучення публічних інвестицій та бюджетного фінансування
		Залучення венчурних коштів та гранти
		Трансфер технологій, ліцензування
		Вихід на міжнародні ринки

**Пояснення для проведення бальної оцінки: 1 бал – характеристика відсутня або не підтверджена (мінімальний рівень); 2 бали – характеристика виражена слабо, є окремі передумови, але недостатні для практичного використання; 3 бали – середній/частковий рівень, основні передумови сформовані, індикатор потребує покращення; 4 бали – високий рівень; характеристика добре сформована та переважно підтверджена; 5 балів – найвищий рівень, характеристика повністю сформована, підтверджена документально/експериментально та готова до практичного застосування.*

*** Пояснення для проведення бальної оцінки TRL, MRL, CRL, IRL, IPRL: 1 бал – рівень 1; 2 бали – рівень 2; 3 бали – рівень 3-4; 4 бали – рівень 5-6; 5 балів – рівень 7-9.*

*Додаток 3 до Методичних рекомендацій
заповнюється представниками наукових установ, експертами в галузі*

**ЕКСПЕРТНЕ ОЦІНЮВАННЯ ВАГОМОСТІ КРИТЕРІЇВ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК НАУКОВИХ УСТАНОВ НАН УКРАЇНИ**

Шановний експерте!

Просимо Вас взяти участь у визначенні вагомості критеріїв оцінювання науково-технічних розробок наукових установ НАН України з метою пріоритезації та визначення стратегічних напрямів їх подальшої комерціалізації.

1. Відомості про експерта.

Наукова установа НАН України: _____

Посада експерта: _____

Науковий ступінь, вчене звання: _____

2. Оцінка важливості критеріїв оцінювання науково-технічних розробок наукових установ НАН України з метою визначення перспектив та механізмів подальшої їх комерціалізації.

Оцініть важливість кожного критерію за шкалою від 1 до 10:

1. Стратегічна доцільність і наукова новизна: _____
2. Технологічна готовність: _____
3. Виробнича готовність: _____
4. Комерційна готовність: _____
5. Ринкова (інтеграційна) готовність: _____
6. Інтелектуальна власність: _____
7. Фінансово-економічні критерії: _____
8. Вплив на довкілля та суспільство: _____
9. Конкурентоспроможність: _____
10. Стратегічні напрями комерціалізації: _____

3. Оцінка відносної важливості індикаторів у межах критеріїв оцінювання готовності НТР наукових установ НАН України до комерціалізації.

Будь ласка, оцініть відносну важливість кожного з наведених індикаторів для комерціалізації НТР за шкалою від 1 до 5 балів, де 1 відповідає мінімальній важливості, а 5 – критичній важливості.

3.1 Критерій досягнення стратегічних цілей (від 1 до 5 балів)

1) Стратегічна доцільність НТР для розвитку відповідної галузі, регіону або економіки України

2) Наукова новизна НТР порівняно з існуючими науковими підходами, технологіями або рішеннями _____

3) Практична значущість НТР та її потенційний вплив на підвищення конкурентоспроможності

- 4) Відповідність НТР потребам повоєнного відновлення економіки та зміцнення обороноздатності країни _____
- 5) Можливості посилення стратегічної доцільності та наукової новизни НТР _____

3.2 Критерій технологічного рівня готовності (TRL) (від 1 до 5 балів)

- 1) Поточний рівень технологічної готовності НТР _____
- 2) Наявність результатів випробувань, що підтверджують рівень TRL НТР _____
- 3) Наявність підтверджувальних документів щодо рівня технологічної готовності НТР _____
- 4) Готовність НТР до переходу на вищий рівень TRL _____
- 5) Можливості підвищення TRL НТР _____

3.3. Критерій виробничої готовності (MRL) (від 1 до 5 балів)

- 1) Поточний рівень виробничої готовності НТР - MRL _____
- 2) Наявність технологічної та конструкторської документації для виготовлення або масштабування НТР _____
- 3) Наявність виробничих потужностей для виготовлення або масштабування НТР _____
- 4) Наявність результатів апробації технологічного процесу виробництва НТР _____
- 5) Наявність системи контролю якості та можливості підвищення MRL НТР _____

3.4 Критерій комерційної готовності (CRL) (від 1 до 5 балів)

- 1) Поточний рівень комерційної готовності НТР - CRL _____
- 2) Наявність підтвердженого ринкового попиту на НТР _____
- 3) Наявність бізнес-моделі та економічного обґрунтування комерціалізації НТР _____
- 4) Наявність потенційних партнерів, замовників або інвесторів для комерціалізації НТР _____
- 5) Готовність НТР до виходу на ринок та можливості підвищення CRL _____

3.5 Критерій інтеграційної готовності (IRL) (від 1 до 5 балів)

- 1) Поточний рівень інтеграційної готовності НТР - IRL наявність попиту: _____
- 2) Наявність технічної сумісності НТР з існуючими системами та інфраструктурою конкурентне середовище: _____
- 3) Наявність результатів інтеграційних випробувань або демонстрації взаємодії НТР з іншими системами _____
- 4) Наявність організаційної та процесної готовності до інтеграції НТР _____
- 5) Можливості підвищення IRL НТР у межах потенційної комерціалізації _____

3.6 Критерій готовності прав інтелектуальної власності (IPRL) (від 1 до 5 балів):

- 1) Поточний рівень готовності прав інтелектуальної власності НТР - IPRL _____
- 2) Наявність оформлених або потенційних прав інтелектуальної власності на НТР _____
- 3) Наявність патентних досліджень, оцінки патентної чистоти та свободи використання НТР _____
- 4) Наявність документального підтвердження прав на результати НТР та умов їх використання _____
- 5) Можливості підвищення IPRL НТР у межах потенційної комерціалізації _____

3.7 Фінансово-економічний критерій (від 1 до 5 балів)

- 1) доступність потенційних джерел фінансування (бюджетних, комерційних, грантових тощо) _____
- 2) наявність кадрового потенціалу (наукового, технічного, виробничого, управлінського, маркетингового) для комерціалізації розробки _____
- 3) наявність площі, приміщення та інфраструктури для потенційної реалізації проєкту _____
- 4) наявність обладнання для комерціалізації НТР _____
- 5) доступність сировини, матеріалів та комплектуючих для практичного впровадження НТР _____

3.8 Критерій впливу на довкілля та суспільство (від 1 до 5 балів)

- 1) очікуваний вплив на зайнятість населення (створення нових робочих місць): _____
- 2) створення передумов для зниження шкідливого впливу на довкілля та досягнення Цілей сталого розвитку ООН: _____
- 3) наявність позитивного впливу на якість життя населення, здоров'я, безпеку (у тому числі енергетичну) та добробут населення: _____
- 4) відповідність принципам рівності, доступності та інклюзивності _____
- 5) відсутність негативного впливу на культурну спадщину: _____

3.9 Критерій конкурентоспроможності (від 1 до 5 балів)

- 1) Наявність цінових переваг НТР порівняно з існуючими аналогами на внутрішньому та зовнішніх ринках _____
- 2) Наявність технологічних переваг НТР на внутрішньому та зовнішніх ринках _____
- 3) Наявність переваг щодо якості НТР на внутрішньому та зовнішніх ринках _____
- 4) Наявність екологічних переваг НТР на внутрішньому та зовнішніх ринках _____
- 5) Можливості посилення конкурентних переваг НТР у процесі комерціалізації _____

3.10 Критерій стратегічного потенціалу комерціалізації (від 1 до 5 балів)

- 1) Вихід на ринок через приватного інвестора, публічно-приватне партнерство _____
- 2) Залучення публічних інвестицій та бюджетного фінансування _____
- 3) Залучення венчурних коштів та гранти _____
- 4) Трансфер технологій, ліцензування _____
- 5) Вихід на міжнародні ринки _____

Достовірність наданої інформації:

Я підтверджую, що надані мною відповіді є обґрунтованими, відображають мою професійну думку та надані мною самостійно без стороннього впливу (зазначте: так/ні).

Я надаю згоду на використання результатів даного анкетування в узагальненому (агрегованому) вигляді для наукових, аналітичних та методологічних цілей, зокрема для побудови інтегральних моделей оцінювання науково-технічних розробок. (зазначте: так/ні).

Дата: _____

Підпис експерта: _____

Додаток 4 до Методичних рекомендацій

РЕГЛАМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Цей регламент визначає порядок проведення експертизи та повноваження Офісу комерціалізації щодо інтерпретації інтегральної оцінки (проведеної на основі опитування наукових установ НАН України) рівня готовності НТР до комерціалізації та розробки відповідних рішень щодо стратегічних напрямів їх масштабування та практичного впровадження. Документ встановлює порогові значення індексу готовності НТР до комерціалізації (ICI) та відповідні рівні пріоритетності інвестиційних проєктів.

Інтервал ICI	Статус проєкту	Подальші дії та рекомендації Офісу комерціалізації та Ініціатора
$\geq 0,80$	Найвищий пріоритет	1. Офіс комерціалізації забезпечує розробку повного ТЕО згідно з вимогами Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства для включення до Єдиного (або галузевого, регіонального) портфеля публічних інвестиційних проєктів
		2. Підготовка проєкту до пошуку інших форм залучення державного фінансування
		3. Офіс комерціалізації створює робочу групу для формування інноваційно-інвестиційного проєкту, формує Дорожню карту, бізнес-модель реалізації проєкту
		4. Підготовка проєкту до пошуку джерел фінансування витрат на сертифікацію
		5. Презентація проєкту на інтерактивній вітрині НАН України (єдиній цифровій платформі) для залучення стейкхолдерів та інвесторів
0,50 - 0,79	Високий пріоритет	1. Офіс комерціалізації розробляє можливі сценарії підвищення готовності НТР до комерціалізації
		2. Презентація проєкту на інтерактивній вітрині НАН України (єдиній цифровій платформі) для залучення стейкхолдерів та інвесторів
		3. Залучення Центру досліджень інтелектуальної власності та трансферу технологій НАН України для захисту інтелектуальної власності
0,30 - 0,49	Середній пріоритет	1. Офіс комерціалізації розробляє можливі сценарії підвищення готовності НТР до комерціалізації
		2. Технологічне доопрацювання готовності науково-технічної розробки Ініціатором
		3. Консультування щодо посилення спроможності НТР до комерціалізації
< 0,30	Низький пріоритет	1. Офіс комерціалізації розробляє можливі сценарії підвищення готовності НТР до комерціалізації
		2. Технологічне доопрацювання готовності науково-технічної розробки Ініціатором
		3. Перегляд статусу через 12 місяців у разі появи нових запитів